

Vladimír Koubenec

Nejlepší je,
když dobré
je lepší
než lepší

Vladimír Koubenec

Nejlepší je,
když dobré
je lepší
než lepší

VLADIMÍR KOUBENEC

NEJLEPŠÍ JE,
KDYŽ DOBRÉ JE LEPŠÍ
NEŽ LEPŠÍ

Úpozornění pro čtenáře a uživatele této knihy

Všechna práva vyhrazena. Žádná část této tištěné či elektronické knihy nesmí být reprodukována a šířena v papírové, elektronické či jiné podobě bez předchozího písemného souhlasu nakladatele. Neoprávněné užití této knihy bude trestně stíháno.

NEJLEPŠÍ JE, KDYŽ DOBRÉ JE LEPŠÍ NEŽ LEPŠÍ

Copyright © Vladimír Koubenec, 2019

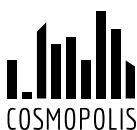
© Grada Publishing, a. s., 2019

Odpovědná redaktorka Daniela Řezníčková

Obálka Lubomír Vlk

Grafická úprava a sazba Roman Křivánek, Art007

Fotografie archiv autora

Vydala Grada Publishing, a. s., v Praze roku 2019 jako svou 7340. publikaci

Vytiskly Tiskárny Havlíčkův Brod

Grada Publishing, a. s.,

U Průhonu 22, Praha 7

ISBN 978-80-271-1106-0 (ePub)

ISBN 978-80-271-1105-3 (pdf)

ISBN 978-80-247-2129-3 (print)

Tato kniha je fikce. Jména, postavy, podniky, organizace, místa a události jiné než běžně známé jsou buď produktem autorovy fantazie, nebo jsou použity fiktivně. Jakákoliv podobnost se skutečnými osobami, živými či mrtvými, událostmi nebo místy je zcela náhodná.

EXPOZICE

„Táhni, holoto! Příští tejden? Na to rovnou zapomeň! Je plno sli-máků! Těch velkejch, španělskejch! Ty zmutovaný bestie žerou jak protržený. Ředkvičky, kedlubny, salát! Po tom jdou nejvíc. A taky po kapustě. Kdybych tady pár dní nebyl, všechno sežerou. Všecko! Teď ty zmetky zrovna sbírám. Každý den jich mám nejmíň třílit-rovku od okurek. Jestli se nudíš, můžeš mi přijet pomoci,“ ozývalo chraplavě koncem května 2015 z mojí staré nokie. Emotivní hlas patřil důchodci Karlovi, kterého jsem právě pozval na několika-denní výlet.

Tím, že Karel hned zkraje řekl ,táhni holoto‘, legendární odmít-nutí, které nám kdysi ušetřily nějaké holčiny, jimž jsme nabízeli svoji společnost, a my ho spolu dodnes rituálně parodujeme, jsem usoudil, že situace nemusí být až tak nezvratná, jak se podle ná-sledných Karlových slov mohlo jevit.

Byl jsem pevně rozhodnut ho pro cestu získat, stejně jako další dva přátele, Daniela a Mirka. Všichni se známe zhruba od patnácti šestnácti let a od té doby trvá i naše zvláštní pospolitost, jejíž in-tenzita byla ovlivněná pouze emigrací těch dvou.

S Karlem jsme se seznámili na vodáckém táboře, a jelikož jsme se nejen neutopili, ale díky špatně změřeným závodním tratím, kdy jsme si jako posádka dvakrát vylosovali tu nejkratší, jsme do-konce vyhráli tábornické závody. S poznatkem, že jsme děti štěs-

těny, pročez by byla škoda, abychom se nadále nestýkali, počalo naše celoživotní přátelství. Tehdy jsme ovšem netušili, že štěstěna je těžce promiskuitní.

Karlovi kvůli jeho původu z Domažlic říkám obvykle Kozina nebo Lomikar, případně Lomikarel. Podle situace. Karel, který mě většinou nazývá Ládinem, mě od doby známosti toho jména častuje i Binládinem jakožto protiváhou k Lomikarovi.

Jenomže zatímco můj přítel se svojí podsaditou sedláckou postavou a obličejem s vysedlými lícními kostmi skutečně trochu vypadá jako Jan Sladký, řečený Kozina v představách našich obrozenců, je těžké si představit větší typový protiklad než bin Ládin a já.

„Hele, Lomikar, máš tam vodu na zalejvání?“ říkám do telefonu.

„Stojím u ní, proč?“

„Tak si s ní zalej hlavu, vydejchej se a zkus to ještě jednou. Určitě přijdeš na lepší odpověď.“

„Hele, Binládin, ty si už nepamatuješ to čínský přísloví, že ne?“ říká Karel a hned cituje: „Chceš-li být šťasten jeden den, opij se. Chceš-li být šťasten jeden rok, ožeň se. Chceš-li být šťasten celý život, založ si zahradu. Tak je to, milej zlatej, založil jsem si zahradu.“

„Jenomže staří Čiňani nebyli hlupáci jako ty. Pro ně založit si zahradu neznamenal platit se na ní každý den jako soumar, jak to děláš ty, bez dalších radostí, například bez té radosti na jeden den, na rok. Bez ženských kamarádů. Ty natvrdelej, doslovnej osle, oni tu zahradu považovali za, řekněme, estetickou, odpočinkově meditativní záležitost. Určitě neměli na mysli nedělat nic jiného, než se na té zahradě denně pachtit při jejím odplžování kvůli maximálnímu výnosu karfiólu. Ty si tu zahradu neužíváš. Ty jí otročíš. Chápeš ten rozdíl?“

„Ty tomu, starouši, říkáš otročení, ale ta zahrada mě uklidňuje. Chápeš ten rozdíl?“

„Tak jo, Lomikar. Až tě ta zahrada po tomhle tvým radostným životě uklidní definitivně, co budeš chtít vysadit na tvůj rov z černo-
zemní prsti? Modrej paličák?!“ zeptal jsem se, abych ho našťval.

„Ty jsi vůl, zase z toho děláš frašku!“ řekl našťvaně. „A proč, sakra, chceš ject hned příští tejden? To nemůže počkat, až budou mít ty slizáci po sezóně?“

„Až budou mít slizáci po sezóně, tak my po ní můžeme mít taky. A o prázdninách bude všude plno dětiček a žádné klid. A pak bude houbová sezóna, tak bys zase skuhral, že musíš na houby, abys měl nasušeno, zavařeno, naloženo. Znáš se přece. Nikdy není vhodná doba. Však pomni: Kdo, když ne my, kdy, když ne teď?! Vždyť víš, jak je to s Danem. A začátkem června má bejt podle předpovědi hezky.“

„Pche!“ reagoval posměšně Karel. „Když se jednou někdo ptal ženy děda Vševeda, čemu se děd tak směje, že se až za břicho popadá, dozvěděl se, že právě slyšel předpověď počasí.“

„A já o tý cestě chci napsat. Pracovní název zatím mám Tři duchodci v SUV, o čtvrtém ani nemluvě.“

„Hmm, to začínáš dobře... Pajcnutým Jeromem.“

„Pajcnutý tomu říkají hlupáci, kteří nemají ponětí, že se jedná o parafrázi. Ale jestli mě našťveš, tak budeš ten čtvrtý.“

„Jako místo toho psa?! Bravo, Binládin! Tak už i citový vydírání! A zrovna kamaráda, kterej si letos přidělal čtyři nové záhony a zkouší tam i luštěniny. A taky mám prvně zasazený dýně hokkaido..., do do hajzlu!“ ozvalo se ještě hystericky z telefonu. Pak v přístroji podivně zaharašilo, operátor oznámil, že volaný účastník je nedostupný a doporučil mi zavolat později.

Karel je složitá osobnost. Trochu náladový a ochotný pohádat se a vsadit o sebevětší pitomost. Jeho hnědé oči umí být stejně hravě jiskřivé jako nepříjemně pichlavé. Přes svou zatatost však

zcela nezáladný. Jeho houževnatost mu dovolila už jako čtyřicetiletému vystudovat práva a udělat si doktorát. Puntičkář se snadno podrobně naplánovat i zametení zahradní cestičky a detailista, který i krajíc chleba musí mít pečlivě namazaný rovnoměrně po celé ploše. Další znaky: pedantství, hypochondrie, umělecké sklony, výřečnost, nerozhodnost, pesimismus. Dobrého přítele z něj dělá spolehlivost, smysl pro humor, organizační schopnost i snaha o používání obyčejného selského rozumu. Ten se ostatně k jeho vizáži i hodí.

Před svým odchodem do důchodu pracoval Karel jako právník velké nadnárodní společnosti, předtím..., ale k tomu se v průběhu vyprávění dostaneme, a pokud ne, tak se ukáže, že to není důležité.

Ve svém středním věku se Karel nějaký čas pokoušel proniknout do tajů zen buddhismu, ale rozčilovalo ho, že se při jeho praktické aplikaci nemá rozčilovat a naopak brát věci v poklidu, tak, jak jsou. A jelikož rozčilování je jeho bytostnou součástí a přísné soudy mu přinášejí hluboké uspokojení, rezignoval na východní filozofii a zůstal sám sebou. Tím ovšem svým způsobem myšlenku zenu paradoxně naplnil. A to tím spíše, že zen je filozofie (i) na paradoxech postavená. V jedné sůtre, neboli buddhistickém aforismu, je dokonce uvedeno, že dosáhnout probuzení se rovná nedosáhnout vlastně ničeho. A to je přesně Karlův přístup.☺ Takové nějaké vyřešení kóanu jeho neřešením. Jím prožívaná a vyjadřovaná nespokojenost je totiž u něj i jakýmsi druhem nirvány, v níž mizí veškerý protivný dualismus a člověk splyne s bezrozpornou všeobsahující skutečností a univerzální pravdou. Tu pak s převahou osvícence nám neprozřevším sarkasticky ordinuje.

Karel je také fanatickým houbařem. S přibývajícími lety začal ještě trpět obsedantní představou, že rybaření je to, co mu v životě chybí

ke štěstí. Ale jelikož prý jeho vnitřní hlas zanikal ve vřavě velkoměsta, nemohl dlouho zjistit, co u něj způsobuje pocit nenaplněnosti a marnosti, a místo plnohodnotného života se mu dostává pouhého živoření. On tak všechno pochopil teprve k stáru, kdy už žádné vřavy nevyhledává.

A protože ke svému záměru potřeboval krajinu, která oplývá lesy, vodou i rovinou výhodnou pro pohyb na bicyklu, zakoupil si na stará kolena byt v Třeboni a odstěhoval se tam.

Odstěhoval se i přes moje varování, že jako důchodcovská náplava z Prahy mezi domorodce nezapadne a bude tam jako památný kůl v plotě. Karel však na moje prognózy nedbal a svou komunikativností jim nedal možnost naplnění.

Naproti tomu rybám byla Karlova komunikativnost ukradená a jím servírované návnady také. Místo aby svůj život končily na jeho háčcích, ověšených obmyslnými návnadami, a poté se nechaly různě chutně kulinářsky připravit, Karla víceméně ignorovaly. Sem tam sice chytil nějakou dezorientovanou čudlu, ale v poměru k prosezeným hodinám u vody a počtu hmyzích bodnutí to byla efektivita veskrze truchlivá. Karel tak při své vrozené aktivitě zanedlouho pochopil, že svůj vnitřní hlas slyšel zkresleně. Rybaření není nic pro něj, neb je určeno pouze pro nevzrušivé jedince melancholického ražení. Jen ti totiž dokážou se stoickým klidem přihlížet, jak soused tahá na své mizerné vybavení jeden parádní kousek za druhým, zatímco on, majitel špičkového rybářského nádobíčka, je rybám pro posměch.

A tak, když jednou zase znechuceně odcházel od vody s prázdnou, na rozdíl od poblíž lovicího kolegy, který měl podobný počet ryb jako Karel svědivých pupenců, ještě cestou domů si podal v místním tisku inzerát a svou rybářskou výzbroj zn. Shakespeare pro-

dal. V tom okamžiku prý u něj došlo k jistému druhu satori a on pochopil, že hlas ho nenabádal k rybaření, nýbrž k zahrádkaření, které poskytuje pocit sepětí s matkou Gaiou a záruku odměny za vydanou námahu. Tím si zároveň potvrdil, že zemědělská společnost je vyšší společenské stadium než společnost lovců.

V době svého přerodu na vyšší civilizační úroveň se Karel zároveň seznámil s řadou místních a potřebným začal vypomáhat různými právními radami. Protože si až na výjimky neříkal o peníze, dostával za ně obvykle nějaké naturálie, jako slivovici, med, drůbež, uzené, lesní plody apod. A někdy také čerstvě ulovené ryby.

Jednou, když nám s Mirečkem naservíroval steaky ze sumce, prohlásil, že je dostal za radu, co dělat při chycení při chytání na černo. Na náš dotaz, co tazateli poradil, jsme se dozvěděli, že dočtýnému řekl jen to, že může být v klidu. Zákon totiž jde, jak je u nás zvykem, lotrům, tedy i pytlákům, na ruku. K provinění nestačí jako dříve sedět bez rybářského lístku s udicí u vody, ale provinilec musí být zadržen přímo při vytahování ryby z vody. Navíc škoda musí přesáhnout pět tisíc. Což je další nesmysl, protože to by znamenalo chytit aspoň deset pětikilových kaprů nebo tři dvoukilové štiky. V případě menšího množství se jedná jen o přestupek. A pokud nemá ve vezírku další ryby, dá se leccos i ukecat. Pytlák si tudíž nemusí dělat velké starosti.

Daniel, reklamní grafik a druhý důchodce, jemuž jsem se dovolal, byl v současnosti sběratel všemožných funkcí a titulů v organizacích českých, německých, židovských a jejich všemožných kombinacích. To jest třeba německých Židů v Čechách, českých Židů v Německu, německé menšiny v Praze a mnoha dalších podivných organizací. Všude byl jako ryba ve vodě, využívaje svého desetiletého exilu v Německu. Tykal si i s předsedou Sudetoněmeckého Landsmans-

chaftu a přátelil se s rakouským atašé v Česku. ...Byl jsem svědkem i toho, jak se k němu v restaurantu Konírna na Maltézském náměstí přátelsky hlásil spisovatel Jiří Gruša, tehdejší prezident mezinárodního centra PEN klubu a velvyslanec v Rakousku a Německu.

Od Danielových šestnácti let, tedy od doby, co ho znám, chodí vždy v saku s košilí a kravatou. Jednou z mála výjimek byla chmelová brigáda, kde naše dvě střední školy sdílely stejnou ubytovnu. Tam jsme s Danem záhy zjistili, že bychom v budoucnu mohli spolupracovat. Dan bude malířem, já spisovatelem, tak by mi mohl kongeniálně ilustrovat moje dokonalé příběhy. Bylo velice snadné se sblížit při rozvíjení našich úspěšných budoucích projektů a balení holek. To jistým způsobem trvá dodnes, i když už nejde o úspěšné projekty, natož o balení, ale o úspěšné přežití, posléze případně přebalení.

Je-li na sako horko, nosí Dan aspoň košili s kravatou. Je-li vedro, nosí tričko. Tričko má zásadně límeček, stejně jako jeho kalhoty puky. Bradka a hranaté brýle s černými obroučkami dotvářejí jeho intelektuálský vzhled. Přidáme-li k tomu extrovertní povahu a vtipnou asertivnost, byl Daniel často roztomilej až na zabití, ale víceméně předurčen k úspěchu. To, že nakonec ničeho zvláštního nedosáhl, je důsledkem velkého rozptylu jeho zaměření a odmítnutím i normálně neodmítnutelných nabídek, kterými v emigraci z nepochopitelných důvodů, dnes i pro něj samotného, opovrhl. Pokud si pamatuji, odmítl třeba nabídku fešné vdovy, aby s ní vedl její fabriku na keramiku, nebo nabídku německé FDP, že ho dostanou do bundestagu, kde by jako poslanec měl na starosti menšiny, či návrh světoznámé výtvarnice, která mu pomáhala s organizováním výstavy jeho obrazů, na bližší spolupráci...

Dan nikdy v životě nesportoval a myslím, že ho nikdo dokonce ani neviděl při rychlejším pohybu. Výjimkou jsou okamžiky, kdy

se spálí při vaření. A pak ta jedna situace se sardinkami v Jugoslávii v roce 1967, na kterou ještě přijde řeč.

Dan měl a stále má příjemně souměrný trup, podobající se vejci. Dokonce i jeho konzistence a barva jsou totožné s oloupaným vejcem na hniličku. Při silnějším zatlačení, nejlépe špičkou ukazováčku, se jeho pokožka v pase pěkně elasticky prohne a po uvolnění dotyku se s dvojitým zavláknutím vrátí zpět a jeho tělo tak opět získá tvar dokonalé vejcovité souměrnosti. Tento proces však Dan těžce nesnáší, a tudíž je třeba ho dělat v nestřeženém okamžiku, např. když si svlečený do půl těla pečlivě vybírá košili ze šatníku.

Daniel měl odjakživa jakési zvláštní charisma, kterým často dokázal uhranout i jedince pohříchu pragmatické. Toho se dalo za bolševika znamenitě využívat zejména v době trvalého nedostatku žádaného zboží, které za standardních okolností bylo určeno toliko známým prodejce, výměnou za jinou nedostatkovou protislužbu. Klasickou ukázkou Danových záhadných schopností byl například někdy v polovině sedmdesátých let jeho nákup ve stánku s občerstvením na cestě ke Karlštejnu.

Z tohoto stánku odcházeli prohlídkou hradu vysílení návštěvníci, ať chtěli cokoli, maximálně s jakousi přepálenou uzenkou s okoralým chlebem a vodou naředěnou hořčicí. K pití byla jedinečně teplá, načervenalá tekutina, kterou stánkař nazýval limonádou. Dítě pak mohlo ještě dostat polorozteklé nerozbalitelné lízátko.

Daniel vyčkal, až se v okolí stánku uvolnilo, s ležérní noblesou přistoupil k pultíku a pravil: „Prosil bych tresčí játra.“

„Samozřejmě,“ zněla stánkařova odpověď. „Kolikpak byste jich chtěl?“

„No řekněme šest kousků,“ odvětil Dan a v tu ránu se před ním objevilo šest výsostně nesehnatelných plochých plechovek. „A k tomu mi dejte, prosím pěkně, dvě čabajky a karton tvrdých spart.“ A pro-

dejce jako zhypnoptizovaný řekl: „Okamžiček,“ a vzápětí vytáhl požadované, další absolutně nedostatkové zboží, které položil před Dana. „No a teď snad už jen tři lahvičky Bohemia sektu, šéfe.“

„Promiňte, pane, je mi líto,“ omlouval se kající stánkař, „ale mám jen poslední dvě. Tady jsou. Víc opravdu nemůžu sloužit. A dám vám všechno, jestli dovolíte, do igelitky od marlborek, nikdo to nemusí vidět. Jo a ode mne to nemáte,“ dodal nakonec a spiklenecky na Dana, potažmo na Karla a na mě, kteří jsme této zhola nepravděpodobné transakci přihlíželi, mrkl. Lahůdkami jsme následně vylepšili nějaký mejdan i naši reputaci.

Další příklad Danových pozoruhodných schopností mi vyprávěl Karel, který Dana vzal na motocyklové závody 300 zataček Gustava Havla, kde byl jako technik s televizním přenosovým vozem.

V průběhu tréninku se tam v jedné z těch zataček stala nějaká nehoda kvůli nedisciplinovanému zvědavci. Proto bylo od té doby všem bez výjimky včetně novinářů s akreditacemi opravňujícími je snad i ke svezení na tandemu zakázáno opuštění tribuny a přístup jak na startovní plochu, tak i do depa. Jediný, kdo se mezi závodníky mohl bez omezení pohybovat, byl indiferentní civilista Daniel, jehož přítomnost pořadatelé nepochopitelně tolerovali. A civilista Daniel pak zoufajícím si novinářům předával informace, co důležitého se kde děje. Že jedenácka má problémy s řazením, čtyřadvacítká se málem poprala s osmičkou kvůli nějaké schválnosti při příjezdu do depa, že u Kawasaki právě skončil hlavní mechanik Sasaki, a tak podobně.

Od věku asi pětadvaceti let se Danovým koníčkem stalo ženění a následné rozvádění. Takto posléze stihl obšťastnit spravedlivě tři Češky a tři Němky.

Svoje první manželství uzavřel s vysokoškolačkou Blankou, kterou potkal v tramvaji, když dělala prázdninovou brigádu jako

průvodčí. Za pár měsíců se vzali a Dan se s ní odstěhoval do Buštěhradu u Kladna, kde si nějak zaopatřil družstevní byt v paneláku. Tam nám také s Karlem při pohledu na dýmající kladenské haldy demonstrativně předvedl, jak zdravé mimopražské prostředí je. A jako tehdejší silný kuřák dvakrát zakašlal. Jednou příšerně chrchlavě pražsky a podruhé decentně echm echm buštěhradsky.

Blanka studovala a Dan svou ženu živil, šatil a platil jí i všemožné školní aktivity. A jelikož se mnou pravidelně a podrobně rozebíral všechny svoje vztahové problémy, jednoho dne za mnou přišel a sdělil mi, že se Blanka po kurzu jízdy na vodních lyžích začala chovat divně.

„Já ti mám pocit, že má nějaké zaječí úmysly,“ pravil otráveně. „Je taková odtahitá a tak nějak zvláště se usmívá. Co myslíš, že mám dělat?“

„Já bych si s ní na tvém místě v první řadě promluvil. Pak se uvidí,“ řekl jsem.

Chvilí jsme ještě situaci rozebírali a Dan pak uzavřel rozhovor s tím, že pro všechny případy schová cennosti do pokladničky, aby se k nim Blanka nemohla dostat, kdyby něco.

Za několik dní mi zavolal a ze sluchátka zněl jeho silně rozrušený hlas, ze kterého číselo vrcholné rozhořčení: „Ta mrcha hnusná! Spakovala se, zdrhla a vzala si celou pokladničku s sebou! Bylo tam všechno! Všechno, co jsem chtěl, aby si nemohla odnést! Prachy, valuty, šperky! Já blbec! Já vůl! No hlavně, že mám klíčky pořád u sebe! Takže teď si ji najdu ve škole a tam tu svini na místě zabiji!“ soptil odhodlaně.

Z Danova popisu svých emocí, ukončených spisovným výrazem, se však dalo usoudit, že Blance žádné nebezpečí nehrozí. Peníze a cennosti Dan nějak oželel, s nezabitou Blankou se poměrně v poklidu rozvedl a zahájil tak svoji rozvodovou anabázi.

Dan je gurmán, rád vařil, stále vaří, a k jeho specialitám patří rostbíf, který někdy než změkne, připravuje i řadu hodin. Když rostbíf i přesto odmítá změknout, všem i tak chutná, protože v takovém případě Daniel spolu s hladem jsou nejlepší kuchaři. Také je pověstná jeho smetanová polévka, po níž všechny jedince slabší na žlučník pravidelně kolí kolika.

Rád bych ovšem zmínil ještě jednu Danovu podstatnou vlastnost, která je mu vlastní, a tou je úžasná duchapřítomnost.

Jednou jsme Karel, já a Dan zašli do vyhlášeného tanečního pajzlu 5P na Václaváku. S námi byly i tři Danovy spolužačky z Hollarky, kterou Dan v té době večerně studoval. Posadili jsme se do boxu pro šest hned naproti baru u vchodu. S Danem jsme seděli na vnějších krajích proti sobě. Zanedlouho se přiklátil umolousaný chlápek neurčitého věku a požádal jednu z dívek o tanec. Když odmítla, chlápek sáhl do náprsní kapsy bundy a vzápětí se mu v ruce objevila rukojeť nože. Ozvalo se slabé cvaknutí a z rukojeti vystřelila lesklá čepel. Její hrot pak pošuk přitiskl na Danův krk, až se mu tepna pod kůží prohnula. Dramatický výjev dokreslovalo týpkovo temné chrčení: „Víš, co je tohle? To je finskej vyskaková, vole!“

Dan seděl rovně jako socha. Neuhnul ani o milimetr. Pak si sáhl do náprsní kapsičky saka a vytáhl odtamtud kovovou tužku. Přidržel ji nad stolem, zmáčkl nahoře tlačítko, dole se otevřely čtyři čelisti a z tělesa tužky vyjela ořezaná tuha a hrotem se zastavila o stůl. A Dan, stále sošně sedě s nožem na krku, řekl s postřehnutelným despektem: „Víš, co je tohle? To je česká versatilka, vole!“

Z pošuka vyšlo tiché zaúpění a s finským vyskakovákem opět mizícím v jeho kapse zmizel i pošuk.

Když pak holky obdivovaly Danovu chladnokrevnost a vtip, s jakým překerní situaci vyřešil, Dan jim řekl, že byl v klidu, proto-

že věděl, že mu magor nemůže ublížit. Na otázku, jak si tím mohl být tak jist, odpověděl, že by se v něm prostě krve nedořezal.

„Zrovna teď se mi to vůbec nehodí,“ reagoval Dan na můj výletní návrh. „A vy máte všichni čas?“ podivil se.

„No jasně, všichni jedou a těší se hlavně na tebe, Danouši,“ lhal jsem úlisně, „tak doufám, že nám to všem nepoděláš.“

„Nojo, znáš mě, to bych nerad. Jenže já teď budu mít schůzi předsednictva Pražské sekce německých Židů v Čechách. Hned na to pak navazuje setkání českých Židů, kde jsem jednatelem, v Augsburgu.“

Na mou otázku, proč se jednání českých Židů má konat v Augsburgu, mi neodpověděl, ale pokračovačoval, že jako tajemník česko-německého spolku pro rozvoj regionů musí do 23. června vypracovat zprávu o činnosti na zasedání, které bude ve stejný den. „Tak mi řekni, jak to mám asi udělat?“ dodal dramaticky. „Jo a málem bych zapomněl na ty sommeliéry, kterým jsem slíbil...“

„Jak bys to udělal?“ přerušil jsem ho. „Vybodneš se na schůze a na všechno ostatní a pojedíš s námi, dokud se můžu jakžtakž hejbat. Hejbat jsem říkal,“ upřesnil jsem Danielovi klíčové slovo. „Ale na to, co jsi myslel, jistě přijde aspoň řeč. A hele, tím, že jim někde budeš chybět, chybu neuděláš. Oni si tě pak všude budou víc považovat. Nemusíš přece bejt imrvére u všeho. Vždyť to znáš. Kdo by jim to taky koneckonců skoro zadara dělal jako ty,“ řekl jsem a dal si záležet, aby to znělo patřičně sarkasticky. „Tak buď v klidu, oni počkaj. Nenech se zneužívat. Navíc třetího června je už skoro léto a v tu dobu si má každý slušnej důchodce užívat s kamarády. Udělej se zkrátka vzácným. A ani nemusíš až tak důsledně jako v poslední době směřem ke mně. Chci po tobě jen pár dní, ty maniakální funkcionáři. Já ti zase slibuju, že v těch dnech nezaložím

v Domažlicích vesničku SOS pro sudetské Chody s českými důchody. Ani kdyby mě Kozina prosil na kolenou.“

„Ty jsi pořád stejný debil,“ pravil spokojeně spisovně Dan, český důchodce s částečným německým důchodem.

Po krátkém tichu se v telefonu ozvalo pravidelné funění, což znamenalo, že Daniel usilovně přemýšlí. „Nojono, a máte už, vy nazdár-ci, nějakou představu?“ ozvalo se posléze víceméně rezignovaně.

Poslední důchodce, kterému jsem volal, byl Mirek zvaný Mireček. Od nás tří je odlišný nejen tím, že nemá umělecké sklony, ale i tím, že je skutečný selfmademan a že měl a pořád ještě má mimořádnou fyziku.

S Mirečkem mě v prvním ročníku gymnázia seznámil můj spolužák Vašek, později chirurg, který nám ještě později začal operovat kýly, slepá střeva a odstraňovat rozličné kožní výrůstky.

Mirečka jsem si okamžitě oblíbil pro jeho věčně dobrou náladu a schopnost nic nekomplikovat.

Teď mne napadá, že jsem to byl já, kdo všechny tři zmíněné přátele a osobnosti seznámil. Že si navzájem sedli, byla už jejich zásluha.

Mládí prožil Mireček u prarodičů v Chomuticích na Jičínku, byv tam svojí pražskou matkou jako začínající pubescent odložen. Do Chomutic, i po zpětném odstěhování do Prahy, pravidelně zájžděl a nad místním děním si udržoval kontrolu. My tři ostatní jsme tam často jezdili s ním. Tedy..., hlavně když byly v Chomuticích nebo okolí venkovské zábavy.

Nevím, jak je to teď, ale dříve si někdy chlapi, když se v hospodě vyhecovali, dokazovali sílu tím, že zvedali jednou rukou židle. Židle se musely uchopit za nohu úplně u podlahy a z této pozice zvednout nad hlavu až do natažené paže. Já, když jsem tehdy pravi-

delně sportoval, jsem zvedl najednou dvě. Větší borci jich pochopitelně zvedli víc a nejvíc jsem viděl osm takhle zvednutých židlí. No a dvacetiletý Mireček jich kdysi v rámci sázky zvedl v sále jedné z chomutických hospod naráz čtrnáct. A čtrnáct židlí, to už byl skoro čtyři metry vysoký sloupec. Možná by jich zvedl i víc, ale větší štos jsme už prostě nedokázali bezpečně pospojovat.

Mirečkova neustále dobrá nálada a fyzický fond se nám na tancovačkách párkrát dost hodily. Modelová situace: Když někdo z nás tří obvyčně fyzicky vybavených jedinců postřehl, že jde do tuhého, protože vadíme místním chasníkům až natolik, že pár jich si nás chce podat, řekli jsme Mirečkovi, ať se drží u vchodu. Pak jsme se s domácími borci domluvili, že si to vyřídíme venku. U východu jsme narazili na Mirečka, který se nás ptal, kam jdeme. My jsme mu řekli, že těm, co jdou s námi, se nelíbíme, a že si to jdeme vyříkat ven. Na to Mireček řekl, že nevěří, že by nám tihle kluci chtěli nějak ubližovat. Že určitě došlo jen k nějakému hloupému nedorozumění. Při své řeči současně tomu od pohledu nejsilnějšímu stiskl rameno a on začal podklesávat v kolenou. Pak Mirek sevření postupně povoloval, a zatímco se dotýčný úměrně tomu zvedal, Mirek s dobromyslným úsměvem řekl: „Jsem si jistej, že tyhle sympatický kluci se vůbec nechtějí prát a že si námi radši dají pívko. Co říkáte, kluci, pozvete nás? A bylo to. Dali jsme si zvaná pívka, která jsme oplatili, a s bývalými rivaly dali řeč a vesměs se i sblížili. Co pamatuju, tak jen jednou se stalo, že si nějací dva týpci na zábavě v Novém Bydžově nedali říct. Mirek je proto bleskurychle popadl pod krkem za trička, nadzvedl a srazil jim hlavy dohromady. Pak je pustil a řekl mírně: „Doufám, kluci, že už se vám rozsvítilo. „Jestli ne, měli byste radši jít domů, nebo si tu ještě ublížíte.“

Mirek se vyučil hutníkem v Kladně a za kladenský sportovní oddíl SONP zápasil první ligu. K tomu si udělal dálkově maturitu.

V sedmašedesátém se pokusil emigrovat, přičemž se o něj měl v začátcích postarat Josef, syrský obchodník, se kterým jsme se před rokem seznámili v Praze U Pinkasů a v průběhu krátkého času jsme se s ním spřátelili. V době Mirkova odjezdu však vypukla šestidenní izraelsko-arabská válka a domluvené setkání se nemohlo uskutečnit, neb syrská letiště byla mimo provoz.

A tak se Mirek ze západní Evropy zase vrátil. Jenže! Jenže se vrátil přes Sovětský svaz! Přes Sovětský svaz, nejhlídanější zemi světa, kam pronikl, přestože neměl vízum.

Dostal se tam naprosto šíleným, neuvěřitelným způsobem, a to přesto, že v té době vypadal přesně jako mladší bratr Bonda. Jamese Bonda. Tento jeho příběh je jedna z věcí, u kterých bych nikdy nevěřil, že se můžou stát, a vsadil bych na to cokoliv.

Mirek cestoval autostopem po Evropě, čekal, jak se situace kvůli válce vyvine, a když se původní plán nedal uskutečnit, napadlo ho, když už je venku, že se kvůli osobní zkušenosti a možnosti srovnání podívá i do SSSR. A protože ze zápasení znal pár sovětských soupeřů, rozhodl se jednoho, se kterým si vyměnil adresu, navštívit v Moskvě.

Mirek přešel z Itálie do Rakouska, odtud do Maďarska a pokračoval na sever k CCCP. Pořád autostopem. Několik posledních kilometrů z Beregsurány k sovětské hranici došel pěšky. Sovětští pohraničníci viděli blížít se atletickou postavu v šedivém obleku, s černým koženým kufrem v ruce. A čím více se blížil, tím víc připomínal imperialistického špióna z politických příruček. Příchozího dokreslovaly krátké, rovné, tmavé vlasy učesané na pěšinku a výrazně modelovaná tvář, která už tehdy i po oholení měla modrý odstín z hustě rostoucích Mirečkových vousů.

Nedůvěřiví sovětští pohraničníci, kteří už v okamžiku, kdy opustil maďarské území, ho měli na muškách svých kalašnikovů, pocho-

pitelně ihned chtěli jeho dokumenty. Mirek jim ukázal pas a Rusové po zevrubné prohlídce shledali, že ke vstupu do jejich země nemá žádné oficiální oprávnění. Mirek jim však přesvědčivě a drze tvrdil, že existuje mezinárodní dohoda, že když je z ČSSR a jede přes západní Evropu do Maďarska, tak že automaticky může i do Sovětského svazu.

Vojáci potřásli hlavami a řekli: „Éto něvazmóžno!“ a hodlali ho hnát zpět. Když Mirek opakoval stále totéž a chtěl, ať ho spojí s ministrem vnitra, že si na ně bude stěžovat, znejistěli a začali mu prohlížet kufr. Tam měl Mirek mimo jiné i skleněnou tubu s živočišným uhlím.

„Što éto?!“ zeptali se vojáci podezřívavě a začali do Mirka dlouhat hlavněmi svých samopalů. Mirek jim vysvětlil, tak jak uměl, že: „Éto živočišnoj ugol. Kagda ja poem kakoešto bljudo a meňa sdělajetsa plocho, ja poem étot živočišnoj ugol a meňa sdělajet sa charašo. A Rusové opět řekli: Éto něvazmóžno! Jejich zvědavost však byla veliká, a protože tam zrovna nějaký jejich kolega měl průjem, dali mu několik tablet, z nichž jednu předtím musel sníst i Mirek. Když za nějakou delší dobu průjem jejich kolegy polevil, chvíli se radili, tablety Mirkovi zabavili, ale kupodivu ho skutečně pustili dál. Do konce ho odvezli gazíkem na nádraží do Beregového.

Tam si Mirek spolu s místními počkal několik dní na vlak. Za tu dobu si postupně se zprvu bázlivými sovětskými občany směnil některé své věci za jídlo a peníze na vlak. Tak vyměnil italské šle, kožené polobotky, šustákový plášť a silonovou bundu. Do Moskvy pak dorazil přes Lvov a Kyjev už víceméně bez komplikací.

Počáteční radost zápasnického kolegy z jeho příjezdu se za několik dní proměnila ve zděšení, když se ten nešťastník dozvěděl, jak se k němu Mirek dostal. Druhý den ho proto vypakoval a přitom ho zapřísahal, že nesmí říct, kde v Moskvě přebýval, protože

kdyby to prasklo, tak on Dimitrij, by už nikdy nikam nevycestoval, leda do ěurmy. Mirek tedy odešel na letiště, kde si hodlal koupit letenku do Prahy.

Pointa celého příběhu je v tom, že personál letiště Mirkovi letenku odmítl prodat, jelikož v SSSR není. Nemá vízum a vstupní razítko v pase, tak tam prostě nemůže být. A dál ho odmítali brát na vědomí. Přestal pro ně existovat.

Mirek se proto vydal za velitelem letištních pohraničníků, aby s ním věc vyřešil. Když se velitel dozvěděl, o co jde, zesinal, zuřil a vyhrožoval Mirkovi okamžitým zatčením. Mireček se ovšem nedal a naopak začal velitele děsit mezinárodní ostudou a jeho průšvihem, až se přijde na to, jaký je u pohraničníků nepořádek. Protože jak oba vědí, když se v Sovětském svazu kácí les, tak třísek je hodně, takže on, velitel, si taky nemůže být ničím jist.

No a takhle a podobně se na tom letišti chvíli vzájemně strašili. Nakonec to dopadlo tak, že jakási speciální eskorta dovedla Mirka mimo jakékoliv kontroly na nejbližší spoj do Prahy a nechala ho odletět. Samozřejmě zadarmo.

Na tuto Mirkovu anabázi mám dodnes doma vzpomínku v podobě dřevěné malované lžice.

Mirek pak definitivně emigroval 22. srpna 1968 v autobuse s americkými turisty, když jsme se den předtím, nijak nedomluveni, setkali před polednem u Rozhlasu.

No nic. Někde se ještě může povalovat fotka, jak se s Mirkem poblíž Ěs. rozhlasu „pokoušíme“ připálit si cigaretu od ohořelého sovětského tanku.

Na můj telefonát důchodce Mireček reagoval tak, že nemůže jet, jelikož musí s dcerou nakupovat. Mirek ovšem s dcerou nakupuje

pořád něco. Pořídil si ji v roce 1995 ve svých abrahámovinách na obchodní misi na Slovensku a v roce 1998, kdy se rozhodl zakotvit opět v ČR, si ji s její matkou nastěhoval k sobě.

Od té doby ji bral s sebou prakticky všude, kam se hnul. Zuzanka tak odmalička znala všechny slušnější a jednu neslušnou restauraci v Dejvicích. Také podniky ve vnitřní Praze pro ni nejsou knihou nepopsanou. A protože Zuzana otce utáhne na vařené nudli, Mireček jí setrvale dělá pomyšlení.

Předpokládal jsem, že s touto nevyhovnou výchovou bude mít z dcery rozmazleného fracka, ale k mému překvapení se tak nestalo. Je z ní vynikající studentka ČVUT s mnoha zájmy.

Od jejích tří čtyř let ji s námi Mireček začal brát i do fitka v budově bývalé Vysoké politické školy KSČ, zvané vokovická sorbona. Tam pak u Zuzanky došlo k ukázkovému příkladu podvědomé asociace, která mě rozesmála, až jsem se málem přerazil na kluzkých dlaždicích.

Z pánských šaten se chodilo rovnou do sprch a Zuzanka se někdy dívala, jak se sprchujeme. A jelikož už snědla s tátou i spoustu různých uzenek, prohlásila, když mě jednou viděla ve sprše, že má chuť na páreček. A když pak hned po mně přišel Mireček, dodala: nebo na klobásu. Myslím, že i velký Sigmund by měl z takové asociace radost.

Tak Mireček se Zuzanou spolu nakupují a následně zjišťují, že jim toho doma spoustu překáží, tak něco zase rozdají, a tak dokola.

Mireček to dopracoval dokonce tak daleko, že v rámci úspory místa je nucen se zbavovat i svých vlastních osobních věcí. Dělá to obvykle tak, že při odchodu za nějakým nákupem dá ty k vyhození určené věci ke kontejneru na odpadky. A jako ruskou ruletu pak prožívá, jestli jeho drahé oblečení, bundy, pláště, boty, košile, tam ještě při jeho návratu budou. V případě, že ano, odnese je zase zpátky.

Nyní však bylo třeba, aby měl Mirek kuráž i důvod vzepřít se dalšímu nákupu a obhájit si účast na mnou plánované cestě. Proto jsem mu doporučil, pokud by nakupování s dcerou nedokázal odříct, ať se zároveň nechá znesvéprávnit, neb bude mít život pohodlnější a bez starostí. Popsal jsem mu všemožné výhody života v ústavu a polekal jsem ho jedině tím, že jídlo bude sice také pravidelně podávané, ale jenom třikrát denně a ne v bio kvalitě.

Poté jsem mu vysvětlil, že tomuto osudu se může snadno vyhnout tím, že s námi třemi svými kamarády vyrazí jako za starých časů na několikadenní spanilou jízdu. A nejen že pojedje s námi, ale že všichni pojedeme jeho autem, protože ho má z nás nejlepší. Za to si ale smí vybrat, kam pojedeme.

„To nepůjde,“ hlesl Mireček, „Zuzka si teď udělala řidičák a musí trénovat.“

„Panebože, jak seš starej, tak seš pitomej!“ řičel jsem do sluchátka. „Tak jí poříd' vlastní auto! Zuzana ho časem stejně bude chtít.“

„Jenže já ji chci mít zpočátku pod dohledem,“ namítal Mireček.

„Tak na to máte ještě skoro tejdén. A pak snad může chvíli počkat, ne? A mezitím si může něco pro ni vhodnýho vybrat.“

„Hm, to by možná šlo,“ řekl mojí nekompromisní asertivitou zaskočený Mireček. „Tak já to s ní nějak domluvíím. Ale bude pěkně našťvaná. Řeknu jí, že už je to domluvený dávno a že jsem na to zapomněl.“

„No vidíš, jak se začínáš chytat,“ pochválil jsem ho, „hlavně jí ale řekni, že příští týden vyjíždíme na pár dní. Pamatuji si: Na pár dní! Je ti to jasný? Všechno neurčitě, protože kdyby se to náhodou protáhlo, tak by ti to vyčetla. A ty si zatím rozmysli, kam pojedeme.“

„Tak jo,“ souhlasil Mireček a bylo TO vlastně domluveno, jelikož jsem najisto předpokládal, že Karel kamarády obtelefonuje

a po jejich souhlasu s cestou se už můj báječný projekt neodvážím zesabotovat.

Karel přátele skutečně obtelefonoval a následně se ozval i mně. Příšerně mi vynadal, že kvůli mně mu spadl mobil do barelu s dešťovou vodou na zalévání a že si musel koupit nový. A jako odškodnění že má u mě aspoň lahev kvalitního červeného vína, které musí ze zdravotních důvodů pít a já, že jsem jeho zdravotní stav zhoršil, pročez musí pít o to víc. Na můj argument, že si stejně chtěl koupit nový mobil, odpověděl po právnícku vychytrale, že sice chtěl, ale nemusel, takže měl pořád možnost volby, zatímco teď si ten mobil koupit musel, čímž už neměl na vybranou. Na můj další argument, že si tedy díky mně zjednodušil život, protože jeho pověstná nerozhodnost mu ho pořád komplikuje, pravil, abych si nechal kecy na koledy, že jsem ho tak jako tak vystavil stresu a snížil tak kvalitu jeho prožívání. Ale že je velkorysej a za tu láhev mi to promine.

Ke Karlově nerozhodnosti si dovolím přičinit malé vysvětlení. Karel, když se rozhodl doplnit si šatník, většinou to dělal za mojím asistence. A přísahám, že se dokázal při koupi jakéhokoliv svršku tak dlouho prohlížet v zrcadle i v úplně nemožných pozicích, že se na tu podivnou pantomimu chodily dívat i prodavačky z jiných oddělení obchodu. Ale chichotaly se decentně, s rukama před ústy. Mým úkolem přitom bylo popisovat Karlovi, jak se co v jaké pozici jeví, jestli se to k němu hodí, jak to na něm vypadá a jestli bych si to já taky koupil. Když jsem všechno zkontroloval a nákup schválil, nechal si dokonale vyzkoušený kus oblečení zarezervovat do druhého dne. Rezervaci pravidelně dělal na moje jméno a ve většině případů si zamluvené zboží nevyzvedl. K tomu považuji za nutné ještě uvést, že Karlem se nechali inspirovat i jeho dva synové s rodinami. Jak mi před časem prozradili, cokoliv si kdekoliv rezervují, tak výhradně na moje jméno. Prý chtějí udržovat léty prověřenou tradici...☺

Teď mi Karel tedy mimo pokárání oznámil, že mluvil s Danem i Mirkem a že když mu řekli, že jedou, tak pojede taky. Že mu zeleninu bude zalívat a slimáky sbírat jeden ze sousedů, kterého na hodinu neoprávněně vyhodili z práce, takže teď má na to čas. Háček je jen v tom, že tak, jak ho Karel zná, když nebude makat, bude zřejmě pochlastávat, a tudíž u něj není jistota kvalitně odvedené práce. A to i přesto, že ho bude ve sporu se zaměstnavatelem zastupovat...

„Ale co, koneckonců už dlouho jsem žádnéj spor nevyhrál,“ dodal na závěr.

„A víš proč, Kozina? Možná proto, že jsi už dlouho žádnéj spor nevedl!“ dokončil jsem za něj větu a oba jsme se začali smát.

O sobě se mi nechce nijak rozepisovat. Na rozdíl od mých třech přátel nejsem ničím výrazný, nic jsem nedokázal a taky si myslím, že jaksi „vyplynu z textu“. Co by snad stálo za zmínku, je to, že za bolševika jsem byl kamarády a známými brán co expert na jednání se silovými složkami státu, zejména s vojáky, dopraváky a vlastně esenbáky obecně.

Také jsem byl průvodcem pár kamarádům na cestě k získání vysněné modré knížky, neboli dokladu o trvalé neschopnosti vojenské služby. Moje rady např. rok po mně použil i Daniel.

Ozvěna těchto dob se mi po převratu vrátila v tom, že dva moji známí se mnou chtěli provozovat malou vinárnu přestavbou jejich antikvariátu, protože správně pochopili, že se začalo víc pít než číst. Vinárna měla mít hravý název U tří modrých knížek. Kvůli nemožnosti získat v té době úvěr z toho však sešlo jako z mnohého jiného...

Pravda také je, že jsem se za ty roky bolševického bezčasí po roce 1970 trochu naučil dívat. Vnímat věci na první pohled nezřejmě, ale možná o to víc silně.

Z devadesátých let se mi vybavuje stará, vetchá paní, která v časech největšího rozkrádání této země po Bílé hoře chodila Bubenčí v jakýchsi ošuntělých hadrech a v klasických kostkovaných bačkorách s kovovou přezkou. Kdykoliv jsem ji potkal, zpívala si Masarykovu oblíbenou písničku Ach synku, synku, doma-li jsi. Vidět ji byl zážitek jak dojemný, tak i tragický. Vyčítám si, že jsem si s ní nikdy nepromluvil.

Tamtéž se vyskytoval i poněkud pomatený mladý muž, který každého na setkání zdravil. Jednoho dne se pokoušel dosáhnout na ještě ne zcela zralé třešně rostoucí na jedné ze zahrad domů podél takzvané uličky, která funguje jako zastavený stroj času, protože aspoň co pamatuju, a to už je víc než šedesát let, to tam vypadá prakticky pořád stejně.

Když jsem mu pomohl pár třešní utrhnout a on je ještě nepříliš zralé s chutí zakázaného ovoce jedl, podíval se na mne doširoka otevřenýma očima a nečekaně se mne zeptal: „A pane, nevíte, co je po smrti?“

Jeho nečekaný skok do jiné dimenze mne ohromil. Oba jsme se na sebe dívali, on přitom jedl těch pár třešní, které jsme společně natrhali. Pak jsem ze sebe vysoukal něco o velikém tajemství, které nám všem bude jednoho dne vyjeveno. A že není kam spěchat, protože poznání toho tajemství se přihlásí samo, až přijde jeho čas. Až ten čas dozraje jako třeba tyhle třešně. On vyplivl poslední pecuku a řekl zamyšleně: „Aha. Tak na shledanou!“ a otočil se a odešel. To bylo naposled, co jsem ho viděl...

Pohled zvnějšku přitom mohl být úplně jednoduchý a z hlediska nazírajícího i celkem logický: Mladej pošuk využil starýho měkčeje, aby mu natrhal třešně. Pak se ho zeptal, co bude, až natáhne bačkory. Starej měkčejš mu složitě řek, že neví, a mladej pošuk šel pryč.

Takový popis však je přes poměrně přesnou vnějškovou správnost skutečností pouze vypreparovanou. K pravdě se má jako např. vycpaná veverka k veverce živé. A toto povrchní hodnocení, neschopné rozlišit rozdíl mezi životem a jeho vyprázdněnou slupkou, může být důsledkem existence současné kvantitativní a extenzivní společnosti. Společnosti zploštělé mezi nulou a jedničkou, společnosti adrenalinové, zaměřené na výkon, nikoliv na vnitřní usebrání, které je předpokladem k čemukoliv, co dává existenciální smysl. V současné západní invalidní společnosti však chybí konstanta, pevný bod, bez kterého je obtížné se spustit do hloubek pod viditelnými jevy, kde rezonance jednotlivých vrstev v podloží skutečnosti teprve může způsobit vibraci, která je schopná kapapultovat člověka do transcendentna. Do vnímání celistvosti, do úžasu z krásy. Všechno ostatní je vycpaná veverka.

Všechno ostatní je rovněž počínání Sysifů schopných bludně kamenovat i čínskou medicínu, která mi zachránila život, když ta lege artis si se mnou nevěděla rady a nechala mne dvanáct let zombiálně živořit nemrtvého neživého.

S nápisem Back to your country with the czechoslovak medals umístěném na skládacím stolku je na Karlově mostě prodávaly Lucie s Milkou, naše přítelkyně. V době, kdy už letěly různé placky, byly celokovové medaile zavěšené na trikoloře nepřehlédnutelné a skvěle se prodávaly. Nevýhodou byla jejich výrobní náročnost, pročež dodavatelé nestíhali.

A protože peníze z prodeje šly hlavně za nimi a za prodáváčkami, my s Karlem jsme měli hmotný zisk spíše symbolický. Ale o ten nám v tom čase nádherného roku 1968 ani nešlo. Podstatný pro nás byl ten až opojný pocit z všudypřítomného společenského pohybu, který s sebou nesl elektrizující nadšení a naději. Lidé se na

sebe usmívali. Centrum Prahy se změnilo v jakýsi Hyde park, kde neznámí lidé spolu diskutovali o dalším směřování naší země. Kdo nezažil, těžko pochopí...

Nedaleko našich holek v sedě na zemi, opřený o kamenné zábradlí mostu, hrál na kytaru a zpíval Karel Kryl. S ním jsme se pak několikrát sešli ve vinárně U lišky Bystroušky, co bývala v Karlově ulici. Karel tam vždycky dorazil se svým černým kloboukem, naplněným ten den vydělanými mincemi. Popíjeli jsme, vedli řeč a dobře bylo. Zatraceně dobře bylo. Jo, a pokud si vzpomínám, tak Karel měl v té době zvláštní libůstku: mluvil o sobě ve třetí osobě.

Idyla skončila srpnovou okupací.

V roce 1990 jsem si proto nechal podle návrhu mojí maminky vyrobit v nyní už dávno zaniklém kovodružstvu medaile pro cizince s poděkováním za návštěvu svobodného Československa. Část byla ze žlutého kovu a část z bílého. Medaile jsem opatřil patinou, jejíž jedna složka byla hnědý nebo černý krém na boty. Stuzky k nim byly opět z trikolóry. Medaile byly připnuty k barevnému kartonku zabalenému do celofánového sáčku. Se slušným úspěchem se prodávaly vedle bust Leninů, Stalinů, nejhrůznějších součástí výstroje sovětských vojáků a jiných artefaktů socialismu u malých suvenýrových stánků, které v tu dobu zaplavily Prahu jako příslovečné houby po dešti.

Na Silvestra 1990 si prakticky všichni cizinci na Staroměstském náměstí v nevídané euforii medaili koupili a připnuli na hrud'. Často i na sovětské vojenské kabáty :). K ránu 1. ledna 1991 byl Staromák barevnými kartonky od medailí doslova posetý. A zase je prodávaly dvě krásné mladé holky, dcery mojí bývalé partnerky Ljuby, které obcházely náměstí a nabízely je z táců pod výraznými dekolty zateplených kamizol.

Ten večer také přijel Dan a přivezl několik obrovských kartonů zábavné pyrotechniky, pro kterou v Německu navrhoval obaly a která u nás ještě nebyla k dostání. A na tom Staromáku jsme to tehdy všechno za bouřlivého nadšení okolí vystříleli. Náhdera.

Pak jsem pár týdnů pobyl u Daniela v Německu. Zvláštní bylo, jak na mě Německo působilo. Jako dokonale fungující stroj. Lidé byli přátelští, obchody přeplněné zbožím, prodavači snaživí, pivo mělo správnou teplotu i míru a řidiči ukázněně dodržovali dopravní předpisy. Přesto jsem tam něco postrádal.

Jako by všechen vnější luxus vytěsnil nějaký fundament, přesahující pouhou příjemnou, pohodlnou existenci. Jako by ten dokonalý stroj byl samoúčelný. Jako by to byl stroj, který chrlí hmotu a vynucuje si její spotřebovávání, protože bez její spotřeby by ho jím stvořená hmota zavalila a stroj by se zastavil. Něco jako opak Čapkovy Továrny na Absolutno. Jako by stroj tkal látku reality toliko z důmyslného útku postrádajícího osnovu. Jako by tomu všemu chyběla vertikála, již lze poměřovat hodnotu a smysl věcí. Více druhů pečiva, jogurtů, praček a dokonalejších televizí s více programy pro více zábavy pro více zážitků, pro více štěstí. Jenže ke štěstí se nelze pronakupovat, projogurtovat, prorůznopečivovat, prozábavovat. Venkoncem ani prochlastat a prodrogovat. Hédonisticky prorozkošovat. A k pochopení toho, proč tady všechno kolem nás a s námi existuje a děje se, už vůbec ne. Zato se dá snadno uchlastat, udrogovat, urozkošovat. Satori, ten zenbuddhistický okamžik prozření, nepřichází ani při nákupu sebevýkonnějšího motocyklu, ani při intimě se slečnou od tyče, ani při přehazování movitosti v nemovitosti vidlemi. Ani sebevětší množství virtuálních přátel na facebooku nám ho nepřinese. Štěstí je setsakra plaché. Přichází jedineževnitř, nikdy zvnějšku.

Více, více všeho, okamžitě a neustále, vede do slepé uličky, na jejímž konci je zeď. Vlastně ani ne zeď, jako spíš propast. Jak říkala matka Tereza: není problém nasytit miliony chudáků. Problém je nasytit několik tisíc boháčů. Více, více všeho, okamžitě a neustále, je bezúčelný proces, který vede pouze k tomu, že takto postižení jedinci se domnívají, že do většího domu se vejde více lásky. A důsledkem tohoto defektního myšlení je hypertrofie ega a ne jeho zmenšování, což je jediná cesta, která dává smysl. Opak neřeší vůbec nic.

Tehdy v Německu jsem ke svému údivu také zjistil, že jsem vlastně nic z toho, co se v přecpaných výlohách nabízelo, nepotřeboval. A co jsem si chtěl z Německa přivést, čepici à la Jiří Stivín a černé manšestráky, jsem, ke svému ještě většímu údivu, nesehnal. A prošel jsem toho dost, včetně specializovaných obchodů. Všude mi říkali, že to není v módě. Jenže mně nezajímala móda. Mě zajímaly černé manšestráky a určitý typ kšiltovky. A tak jediné, co jsem si tehdy z Německa přivezl, bylo gumové, asi 30 cm velké prdící prase. A musím říct, že prdělo německy důkladně.

Myslel jsem si tehdy naivně, že u nás půjde vývoj trochu jinou cestou, že to tady bude tak nějak veselejší, odlehčenější. A to i proto, že jsme malá země, která se umí nebrat úplně vážně. A po dlouholeté zkušenosti s totalitou že bychom tam možná mohli přidat i tu vertikálu, kterou jsem v Německu neviděl. Jenže to dopadlo jinak. Gumová, na občany prdící prasata se tu zdařile personifikovala a místo tehdejší německé spořádanosti je tu český nespořádaný zahnojený chlív. A Herkules v nedohlednu. Nebo (už) ne?

Jenže ono i v Německu a v celé zpovvykané euroamerické civilizaci se za tu dobu mnohé změnilo. Prázdnota nemá v přírodě místo, a proto je vždy něčím zaplňována. I prázdnota po chybějícím spirituálním útku tkaniva hédonistické společnosti se začala zaplňovat.

Jednotlivec frustrovaný z nepříjemných pocitů existenciální nenaplněnosti se třeba řeže žiletkou, samoučelná civilizace bez spirituality se sebepoškozuje důmyslněji. Ztrátou zdravého rozumu, instinktů, adorací úchylek, extremismem ve všech podobách, vymyšlenými pseudoproblémy a jejich pseudořešeními. Výsledek: Tabuizované pojmy, popřená logika, nulová sebereflexe, relativizace všeho, nesnášenlivost jiných názorů, neschopnost nadhledu a ztráta smyslu pro humor, zloba, chaos, konflikty, úpadek.

U Dana jsem někde v šuplíku objevil dvojici papírových postaviček ženicha a nevěsty, pozůstatek jedné z jeho svateb. Byly skládací, vytvořené technologií zvanou medové plástve. U nás byly kdysi takto vyráběné věci k dostání hlavně na poutích.

Našel jsem si dánského výrobce a začal jsem jejich dokonalé zboží pro všechny roční období a společenské příležitosti v Česku prodávat. Několik let se prodej zvedal, pak přišla stagnace a posléze postupný, potupný konec. Důvodem bylo obdobné, velice levné, a stejně tak nekvalitní čínské zboží, které začali Číňani chrlit ve velkém. A zkuste bojovat s miliardou Číňanů! Je to dost vysilující. U mne to skončilo tím parádním únavovým syndromem. Z něho mě po mnoha dalších letech dostala paradoxně až čínská medicína. Dánskému výrobcovi však už pomoci nebylo.

Ono vlastně všechno zůstalo jakoby zablokované, samosvorné. Veškeré moje aktivity těžce limitované únavovým syndromem přicházely do ztracena. Ať šlo o různé umělecké či podnikatelské záměry. Prostě nic. NIC. Navíc jsem pečoval o svoji starou maminku. Bohem požehnanou a bolševikem zatracenou grafičku, všestranně manuálně šikovnou, ale se spoustou závažných těles-

ných neduhů, avšak se stále skvěle fungující hlavou a s laskavým srdcem. Potřebovala trvalou denní péči, takže jsem se nemohl nadlouho vzdalovat a dny jsem měl rozkouskovány na krátké úseky, které dále omezovaly moje fungování navenek. Když maminka nedávno zemřela, rozhodl jsem se všechno radikálně změnit a zmáčknout restart.

V níže umístěném textu je ve zkratce popis mého duševního rozpoložení v převážné době méj nemoci.

JSEM

*Jsem propast, která nezeje,
jsem tichá voda na peřejích,
na tiché vodě peřeje,
zbloudilý průvan ve veřejích*

*Jsem studna vprostřed oázy,
kterou už zpola zavál písek,
slaměnka daná do vázy,
jsem kácený les plný třísek*

*Jsem orel snící na orloji,
a zvolna ztrácím sílu k boji
s časem, jenž stoupá z orloje
lhostejně a jednoznačně
a tak tam stárnu bez boje
a čas vítězí kontumačně
A než úplně vypelichám
neklidně sním a přitom vzdychám,
že všemu, o čem jsem kdy snil,*

*kostlivec možná odzvonil
Je ve mně boží dopuštění,
že psa bys dovnitř nevyhnal,
a nežádám si odpuštění,
i když bych o něj asi stál*

*Přitom jsem dítě štěstěny,
ta však si hraje na macechu
Možná jsem dítě nechtěný,
co otce hledá bez úspěchu*

*Jsem tón z podivných akordů,
jsem boháč, co tře bídu s nouzí,
jsem srdce býka na kordu,
jež přestat bít se dosud vzpouzí.*

*Jsem orel snící na orloji,
a zvolna ztrácím sílu k boji
s časem, jenž stoupá z orloje
lhostejně a jednoznačně,
a tak tam stárnu bez boje
a čas vítězí kontumačně
A než úplně vypelichám
neklidně sním a přitom vzdychám,
že všemu, o čem jsem kdy snil,
kostlivec možná odzvonil
Je ve mně boží dopuštění,
že psa bys dovnitř nevyhnal,
a nežádám si odpuštění,
i když bych o něj asi stál.*

A právě budoucí cestou, setkáním nás čtyř sedmdesátiletých důchodců, starých starých přátel, jsem hodlal začít poslední etapu života.

Ukázalo se, že za možnost nových společných aktivit a připomenutí těch minulých je každý ochoten přinést určitou oběť. Karel v podobě rizika devastace opečovávané úrody, Daniel ztrátou kreditu v několika veřejně činných organizacích a Mireček možným konfliktem s rodinou. Co se týká mne, myslím, že už mám předplaceno.

Po přečtení svého dosud zapsaného textu jsem si uvědomil, že v něm něco chybí. A zanedlouho jsem na to přišel. Ano, jsou to reklamy a různé užitečné zajímavosti, kterými je nezbytné text prokládat tak, jak jsme na to ze současných moderních médií všichni zvyklí. A protože vás, laskavé čtenáře, nechci o tuto možnost odtrhnout své oči od strhujícího textu připravit, nedopatření v dalších částech příběhu napravím.

**DÁMY POZOR! BRILANTOVÝ NÁHRADELNÍK TAJEMSTVÍ
POCI OD RAFFANIOHO MŮŽE BÝT ŽIVOTU NEBEZPEČNÝ. PŘI
JEHO SPATŘENÍ NEZAPOMEŇTE DÝCHAT!!!**

DEN PRVNÍ

Vše bylo dokonale domluveno. Mireček pro mě přijede v 9 hodin, následně vyzvedneme Daniela na Žižkově. Karel přistoupí na autobusovém nádraží na Smíchově, kde ho v 9.55 vyloží autobus z Českých Budějovic. Všichni budou mít praktické oblečení a léky, co kdo bere. Také bylo domluveno, že až se všichni sejdem, vypneme mobily. Jediný mobil, Mirečkův smartphone, budeme používat jen na vyřizování nezbytných věcí. Pokud možno pouze od 17.30 do 18 hod. Jediná neznámá byla, kam pojedeme, jelikož Mireček nám to neřekl.

Odjezd klapnul. Mireček pro mě přijel v 9.03, jak dohodnuto, já byl vzorně připraven. Přes stažené okno Mirečkova vozu bylo vidět, že Mireček má košili jen s jednou náprsní kapsou, což znamenalo, že má kraťasy kapsáče. Bez kapsáčů nosí košile zásadně s dvěma kapsami, neb považuje za praktické mít co největší počet kapes. Když má džíny, košile se dvěma kapsami k umístění spousty zbytečností, jako třeba několika kreditek, mobilu, legitimací a nezničitelných titanových bifokálních brýlí, jsou pro něj nezbytností. A mimochodem, předchozí model těchto brýlí mu zničila malá Zuzanka, která jakmile jednou zaslechla, že jsou nezničitelné, se to rozhodla předvést nevěřícím spolužákům z první třídy a nechala je přejet tramvají. Pytlík gumových medvídků, které prohrála, Mireček přičetl k položce nové brýle.

Daniel byl až na nedojedený jogurt a váhání při volbě náhradního saka též připraven, takže sebral velkou černou tašku, špacírku po strýčkovi na opírání a vyrazili jsme na Smíchov, kde jsme měli být s rezervou na desátou, kdy tam měl z Třeboně dorazit i Karel. Cestou od Dana jsem bohužel zjistil, že jsem si zapomněl vzít Bisoprolol, prášky na snižování tepové frekvence. A když bych měl zvýšenou tepovou frekvenci, rozčilovalo by mne to a tepová frekvence by se mi zvyšovala o to víc.

Mireček, nepozbýváje své věčně dobré nálady, se proto z Vinohradské vrátil do Dejvic, kde jsem si k práškům přibral ještě brýle a další dvojce náhradní ponožky, a pokračovali jsme na Smíchov. Přitom jsem oznámil Karlovi, že přijedeme o něco později. Karel nás nazval neschopnými pablby a vyjádřil svůj údiv nad tím, jak to s námi mohl celé ty dlouhé roky vydržet.

Ve Strahovském tunelu se Daniel začal na sedadle spolujezdce přede mnou ošívát. Následně rozechvěle pravil, že musí zpátky pro inzulinový dávkovač.

Zatímco si Daniel šel pro inzulín, volal jsem Karlovi, že přijedeme ještě o něco později a nechal jsem si znovu brizantně vynadat. Jen co se Dan vrátil s inzulinovým dávkovačem a novou jiskrou v oku, Mireček si vzpomněl, že si doma zapomněl k řidičáku vzít potvrzení o nedávno absolvované pravidelné zdravotní seniorské prohlídce, takže jsme se zase vraceli do Dejvic.

Při mém dalším hovoru s Karlem, že se zdržíme ještě o něco déle, ať si jde dát někam kafe, mi oznámil, že jsme kretění, že to věděl, že to takhle bude dopadat, a podivil se, jak jsme se mohli s touhle nezodpovědností dožít našeho věku. Také se zdálo, že reaguje na nějaký další podnět, protože tirádu proložil větou: „No abyste se nezbláznila! Já jsem vám ty vajíčka rozhodně nerozbil!“ a vše uzavřel slovy, že je starej pitomec, že s tím vším souhlasil, ale

že toho bude litovat tak brzo, to že ho nenapadlo. Nakonec výhružně řekl, že jestli tam do půlhodiny nebudeme, sedne do příštího autobusu a vrátí se sbírat slimáky, který plody jeho práce možná právě brutálně devastují. A že nevstával po pátý jenom proto, aby pak jako pitomec trčel buhví kolik hodin u blbejch Ženskéjch domovů na blbým Smíchově.

Nespokojenost akurátního Karla byla nehraná. Nikdo jsme proto jeho výlevy nekomentoval, tedy aspoň pokud jsem s ním telefonoval. V jeho stavu by se totiž klidně mohlo stát, že by se opravdu vrátil, kdyby mu něco náhodou jelo. A sbírat s ním v Třeboni slimáky se nám fakt nechtělo.

Hezky jsme ho tedy zdrbli až poté, co jsem s ním domluvil. Daniel dal k dobru, že když s ním někdy vandroval po kraji, tak že Karel měl dopředu vymyšleno, kde si a jak dlouho odpočinou, kde si dají malé pivo, ve které hospodě se najedí a co budou jíst, přičemž byl favorizován segedínský guláš, a nebude-li, tak jiný guláš. K tomu velké pivo, maximálně ještě malé. Jak dlouho tam pobudou i s rezervou na pomalou obsluhu, kde se pak vykoupu a čím a v kolik hodin se vrátí domů.

My s Mirečkem jsme Danovi všechno odsouhlasili a přidávali další zkušenosti. Mireček pravil, že když jednou odjeli na několik dní do jižních Čech, měl Karel vymyšleno, kdyby nějak přišli o peníze, z které pošty komu zavolají, aby jim telegraficky nějaké poslal. Postupně jsme se dostali i ke Karlovu bytu, o kterém je třeba se zmínit podrobněji, protože byty, jejich uspořádání a zařízení obecně charakterizují každého uživatele, Karla ale zejména.

V jeho současném treboňském 2 + kk s balkonem, na kterém v plastových pytlích každoročně pěstuje rajčata odrůdy Start, jelikož jsou raná a mají skvělou kořeněnou chuť, má také vymyšlený důmyslný systém samovolné cirkulace vzduchu, sprchování, spla-

chování, odkládacích prostor, kuchyně, bezpečnostního zavírání vstupních dveří, oken a vůbec kdečeho. Všechno je u něj zařazeno do nějakého systému.

Za normálních okolností by takto pedantský majitel bytu vyvěsil v předsíni uživatelský řád pro návštěvníky. Z něj by plynulo, jak se má kdy v jakých prostorách a v jakém ročním období a denní době chovat.

Karel si však dezorientace nebohých návštěvníků užívá a působí mu potěšení je poučovat, když něco popletou při užívání nějaké části bytu.

Dveře na balkon musejí být v létě dopoledne otevřené dokořán, odpoledne pootevřené. A pozor, vždy opatrně zaklapnout síť proti hmyzu! V zimě se jen krátce větrá, na jaře a na podzim záleží na venkovní teplotě.

Dveře do koupelny je třeba po sprchování (ale nepřehánět a ne moc teplou!) nechávat pootevřené vždy, ale na to člověk někdy zapomene. A tak je znovu a znovu Karlem přistihován při zanedbání čehosi.

A běda nešťastníkovi, který zanedbává. Běda i slastně klimbajícím, kteří po dobrém obědě – Karel skvěle vaří českou klasiku – v poklidu spočívají na jeho pohodlné válendě (na speciálním, k tomu určeném přehozu) a Karel zaznamená, že návštěvník se prohřešil proti zavedenému pořádku např. tím, že správně nezasunul židli k jídelnímu stolu. Delikvent je nucen vstát – přestože Karel u místa prohřešku stojí a mohl by estetický nedostatek snadno napravit – a musí pro vlastní sebenápravu, židli vlastnoručně posunout tak, aby u stolu byla zachována původní symetrie. Ach jo. Nebylo to jednou.

O zónách, kam se kdy odkládají v předsíni boty, kam batohy a kam se může na botník usedat a kam ne, jsme se s Mirečkem